

A sophienhöhei Trüper-féle intézet pl. szintén foglalkozik ilyen-mivel, növendékei között annakidején még uralkodó herceg gyermekét is láttuk, de a vizsgákat a gyermekek mindig a jenai egyetemi gimnáziumban, a többi normális növendékekre érvényes szabályok mellett tették le és sohasem jutott eszébe senkinek, hogy ezeknek más tantervet vagy más vizsgálati eljárást eszközölgjön ki. Ellenkezőleg, ha meggondoljuk a dolgot, itt a társadalom jól fölfogott érdekében csak szigorúbb eljárásról lehetne szó. Az ilyesmi nálunk is inkább magánvállalkozás kezébe való lenne, de természetesen az csak szigorú állami ellenőrzés mellett végezhetné a dolgát. *Éltes Mátyás.*

Varró Margit: Zongoratanítás és zenei nevelés, különös tekintettel az első három év oktatási módszerére. (A kezdőtanfítás methodikája.) Budapest, 1921. Rózsavölgyi. (248 l.)

Zenetanításunk, mint egész zenekultúránk, messzire mögötte van a nyugatnak. Vannak nagy mestereink, világhíres előadóművészeink, de a művelt középosztály zenei értelmiségének átlagos színvonala igen alacsony, még most is többnyire a cigány vagy a kuplé felé hajlik, legjobb esetben a klasszikusoknak száraz, lélek nélkül való, benső megérzés és átérzés híjával levő lejátszásában merül ki. Oka ennek a hangszer öncélúsága. Nálunk a hangszerben nem eszközt látnak a zene megszólaltatására, hanem öncélt. Ezért aztán elsikkad teljesen a muzsika. A bajt csak súlyosbítja a zenetanárképzésnek gyatra és silány színvonala. Tapasztalásból tudom, hogy okleveles zenetanárainknak legnagyobb része, mikor kikerül az intézetből, nem mérkőzhetik gyakorlati és elméleti tudásban a német vagy francia, legkevésbé pedig az olasz konzervatórium növendékével. A zene olyan sokszorosán összetett és bonyolult synthesis, melynek fölfejtéséhez rendkívül sokoldalú tudás szükséges. A zenét tanulóknak legtöbbször, az elméleti ismeretek hiánya következtében, mikor valamilyen darabot megtanul, teljesen gépies, motorikus munkát végez, a mű maga idegen nyelv marad számára, melynek mélységeit és szépségeit képtelen megérteni. Tegyük hozzá, zenetanárainknak legnagyobb része is ezen a csapáson halad, hisz' tanulmányaiknak elég hosszú ideje alatt zeneszerzéssel nem foglalkoznak. Nincs itt a helye, hogy a zenetanárképzés égető bajait föltárjuk, ez inkább szakfolyóiratba való, ahol ezt már Dohnányi Ernő megeselekedte; csak arra akarok rámutatni, hogy a fölvétel még most sincs érettségihez kötve és pedagógia, valamint pszichológia címen naiv együgyűségeket kell a jelölteknek tanulniok. Mintha külföldön nem volna már évtizedek óta egy külön tudomány: a zenei neveléstan, hatalmas irodalommal.

Ily körülmények között a legnagyobb örömmel kell fogadnunk Varró Margit könyvét. Meggyőző, világos érvekkel bizonyítja, hogy a zenei nevelésben a hangszer technikájának el-sajátítása csak egyik része a nevelésnek. Hangsúlyozza, hogy a zenetanítás felbomlik auditív, motorikus és vizuális folyamatra. Alaposan szól a hallás alapján való tanítás lényegéről, a hallás fejlesztéséről, a vele összefüggő problémákról: a képzeleti hal-

lásról, az értelmi hallásról, a tonális és ritmikus hallásról. Igen okos dolgokat mond a tanulás technikájával kapcsolatban a memorizálás módjairól, valamint a zenei ízlés és ítélőképesség neveléséről. Aránylag leggyengébb része a könyvnek a modern zongoratechnikáról szóló fejezet; ezen erősen érzik, hogy a szerző csak a német szakirodalmat ismeri s ezért fölöslegesen nagy fontosságot tulajdonít pl. a Breithaupt módszerének, amely fölött Franciaországban is, Amerikában is már régóta napirendre tértek. Említett hibájából következik a másik: az angol és francia technikák ismertetésének hiánya. A zeneoktatással foglalkozók nagy haszonnal forgathatják a tanítás lélektani vonatkozásairól szóló részt is, bár itt is hiányoznak az utóbbi évek kísérleti lélektani eredményei. A könyvnek második része a módszer alkalmazását illusztrálja gyakorlati példákkal, a három első év vázlatos tanmenetével. Varró Margit könyve mindenesetre nagy nyeresége végtelenül szegény zene-pedagógiai irodalmunknak. Kívánatos volna, ha minél termékenyítőbben hatna a magyar zenei nevelésre. *Haraszti Emil.*

Modern földrajz és oktatása. Szerkesztette *Gróf Teleki Pál dr.* közreműködésével *Vargha György dr.* Bp. 1923. A Studium kiadása. (191 l.)

Ma már nem viszünk bele mindent a földrajzba, ami helyhez rögzíthető, hanem csak azon jelenségeket, amelyekben maga a Föld az ok, az illető jelenség pedig az okozat. Ez az új, oknyomozó földtudomány régi iskoláinkban teljességgel ismeretlen volt és a közönségnek egyrésze ma is a régi „földrajz” nyomán véli tárgyunkat pusztá helyismeretnek, tények halmozásának, betanítandó anyagnak, nem pedig oknyomozó, sőt a földrajzi tényezőknek számos fajtát mesteri egységbe foglaló szintetikus tudománynak.

Ezekkel a szavakkal írja körül Dékány István *A modern földtudomány tárgyköre és részei* c. igen érdekes és tanulságos fejtegetésében a jelenkori földrajztanítás lényegét. Annak a könyvnek, amelyben ez a cikk megjelent, mi földrajztanárok nagyon megörültünk. Ilyen könyvet már régen vártunk. Benne van a földrajz fogalma, tárgyköre, módszertana. Erre a könyvre égető szükségünk is volt. Mert kár minden szóért, amely az eddigi földrajztanítás sikertelenségéről számol be. Ameddig középfokú iskoláinknak csupán alsó osztályaiban szorul meg a földrajz és hiába küzd méltányos elbánásért, addig nem igen lesz eredménye ennek a tanulmányi ágnek. A szomorú tényállás az, hogy az érettségi vizsgálatra jelentkező ifjúságnak földrajzi ismeretkőre oly csekély, hogy a történet tanára rendszeren csak igen óvatosan kezeli a maturánsnak földrajzi „kötelezettségét”, mert az rendszerint még az általános műveltség követelményét sem elégíti ki. Kétségtelen dolog, hogy a földrajz tanítása a mai keretek közt alig lesz eredményes, ha hamarosan ki nem bővítik, okszerűen fel nem osztják és alá nem támasztják a középiskola tantervében

De nemcsak a módszerben, a tantervben és a beosztásban rejlik a hiba, hanem — valljuk meg őszintén — magában a